

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

(ה) ב' אומר היום
תח"מ וי"ב אומר היום
תשעה באב ה'ה' א"ה
חרג הכני דמלמא מנלן
דמיב ונדש: (ג) ש' דלמח
ז' ויחן ונלמ: ז"ב ז' ש' דלמח
הקורא עומד בתוס' ד"ה
אלמלא: (ד) ש' שכסדר
בהתי' כדלשונא (אומר היום
גרב מ"ב ה'ה' תח"מ וי"ב
ש"א אחרו היום תשעה
באב ה'ה' (ה) ר"ש ד"ה
אמר יב' חמח י' ונדש
ז' יום. יום. ז"ב משיב'
מנאר דמרפס עד חדש ימים
וג' חדש של לנגד שמיב י"ט
תח"מ ונלמ' שגלש יום
שקרו הו' כ' וי"א וי"ב מחי'ר
נלשו שבנע מחי'ר יום
מסין שר ללג יום יום
שאלו גר' הדיט ז"ט יום
ער' ס"ל גרש' דמרגלס
אל בקוק שמיב גר' שר' ללג
ז' בני בריה של חס ודוקע
לדור' אלל תחוס' נחלקו עליו
ו'ס' ללג ער' שר' חס וגו' יום
חדש שלג של גרש' יום
גלמיס ודוקקו לפרס שמיס
שקרו חרש' ז' יום מחי'ר נחש
ללל ונללן דיום ש' שקרו
האז עמלו היום הרלסון
מהדש שמיב גר' שר' ועד
נחלק וס"ל ד"ע סקין ש' חס
אלל מרגלס יום יום נחש
תשבו' מ' יום דמרגלס אלל
היום ונלמ' יום יום סדקת
מריס ונלמ' גרש' דמרגלס
גרליס אלל בריס ז' דקין
ופל' ו' תרץ נוס' ז' סקין
דמרגלס אלל גר' נלל שר' חס
היום אלל בני בריה של חס
ונקע עליהם כח' לדור' י' חס
לעט מרגלס כקור תחסיס
אינו' ז' האל ופ' ו' אלל
גרסין אורו היום ערב תשע
זכ' ה' י' אלל ה'ה' א"ה אורו
היום' ז' באב ה'ה' (ו) ד"ה
ויש ב' איילי' ענלמ' היום
דנלל: (ז) תור' ד"ה ורבתי
ו' מערסיס מייס של חדש
אי' וי' ו' גלמיס יום
ז"ב: (ח) בא"ד ה'ה' ככלל
החדש ש' חס' ז' סקין
ז' ונלמ' שמי' חס נחמל:

רבינו גרשום

כט' באב נגזרה גזרה על
אבותינו שלא יכנסו לארץ.
ובערב ט"ב חזרו מרגלים,
ולמחר קבעו ט"ב. דרך
שלשת ימים. הרי כ"ט, דיום
דארי לפי שהוא חסר, וכ"כ'
הרי כ"ט דסיון, ובאותו יום
בערב כ"ט מ' מלאים. ול

אֵלֶּנָה **זָבִים** **לְאֶחָרֻזִּי** **זִימָה** **וַיִּדַּךְ** **אֶשְׁלִימָם** **לִיָּהּ** **הַלֵּלָם** **אוֹמֵר** **לְחִצְרוֹ**
וְאֵת **אֶחָתָהּ** **רָצִיתָ** **לְהַחֲרִיב** **זִמּוֹ** **שֶׁל** **מִקּוֹם** **שֶׁהָיְתָה** **יִשְׂרָאֵל** **אֶחָדִי** **וְאֵת**
בְּעֵשִׂימִי **כִּדְּ** **נִקְמָה** **וְשִׁלַּמְתִּי** **לָךְ** **יְדִי** **לִיָּא** **אֵנָּה** **זָבִים** **לְאֶחָרֻזִּי** **זִימָה**
וַיִּדְרֹךְ ^(א) **[אֶשְׁלִיטָה]** **לִי** **לְשׁוֹן** **שְׁאִילָה** ^(ב) **[כָּלִים]** **כְּלוֹמֵר** **וְעֵלָה** **זִידִי** **וְאָמַר** **רַבִּי**
אֶת **צָבִית** **לְחָרֻזִּי** **בִּי**
בַּת־שֵׁעָה **בָּאֵב** **נִגְזֹר** **עַל**
לְאָרֶץ **מִגְלָן** **דְּכַתִּיב**
בִּשְׁנֵה **שְׁנֵת** **בְּאַחַד**
וְאָמַר **הוּא** ^(ה) **שְׁנֵה** **רָא**
הַמִּשְׁכָּן **שְׁנִיָּה** **הַקִּים** **בִּי**
מִרְגְּלִים **וְכַתִּיב** ^(ו) **וַיְהִי**
הַשְּׁנִי **בְּעֵשְׂרִים** **בְּחָדָשׁ**
הַעֲדוּת **וְכַתִּיב** ^(ז) **וַיִּסְעֶה**
יָמִים **אָמַר** **רַבִּי** **הָמָא**
סִרוּ **מֵאַחֲרֵי** **ה'** **וְכַתִּיב** ^(ח)
הַתָּאוֹ **תָּאוֹה** **וַיִּשְׁכְּבוּ**
וְגו' **וְכַתִּיב** ^(ט) **עַד** **חֲרִדִי**
עֵשְׂרִין **וְתִרְתִּין** **בְּסִיּוֹן**
שִׁבְעַת **יָמִים** **דִּהְיוּ** **לְהַ**
וְכַתִּיב ^(י) **שִׁלַּח** **לָךְ** **א**
וְתִשְׁעָה **בְּסִיּוֹן** **שִׁלַּח**
וַיִּשְׁכְּבוּ **מִתּוֹר** **הָאָרֶץ** ^(יא)
אַרְבַּעִים **יּוֹם** **נָכִי** **חַד**
דִּהְיָא **שְׁתָּא** **מִלּוּי** **מ**
מוֹעֵד **לְשִׁכּוֹר** **בְּחֹרִי** **וְכִי**
וַיִּתְּנוּ **אֶת** **קוֹלָם** **וַיִּכְבְּוּ**
וַיִּשְׁלַח **אֶת** **רַחֲמֵי** **הַ**

העיר. כדמכ"ב (מ"ה"ג) ליון שדה תמרש
 שתרשה כולה ונעשית כשדה חרושה:
נעל. הנוטס. בעל קומה וזורה.
 ל"א גדול הדור: **מסבס.** ליהרג.
 צרמו אמר ליה שלא יכירו צו אנשי
 המלך: **טשא.** נחבא כמו טשו
 צומרתא (שם 97 ע"ג): **אול.** האדון
 אצל רבן גמליאל צנעא: **ומים**
אחד מינייהו. מן היועלין וכסבורין
 שאירע להן על שהרעו לגזור:
גיא חיוון. ירושלים שהכל מסתכלין
 שם: **מקרקר.** לשון יללה: **קיר**
שוע. מקוון חזקק לשון הנה
 קול שועת צמ עמי (ירמיה ח'). **קיר**
 כמו קירי דצנחיתא חולין (97)
 (קטע): **אל הסר.** צעצל הר
 ליון ששמו: **משנכנס אדר.**
 יומי נסים היו לשראל פורים ופסח:
 נזיל

לומר 'יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו נכרים וכבשום' (כשחרב טורנוסורפוס הרשע את ההיכל נגזר המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש בעל החוטם מחר בצנעא א"ל אי מצילנא לך מיייתית לי לעלמא דאתא נפיל ומית וגמירי דכי גורי גזירתא ומית חד מיני זה מזומן לחיי העולם הבא תנו רבנן משחרב הבית וּמִפְתָּחוֹת הַהֵיכָל בִּידָן וְעָלוּ לִגְגַּי הַהֵיכָל וְאָמְרוּ לִפְנֵימֵינִים הִיוּ מִפְתָּחוֹת מִסּוּרוֹת לָךְ וְזָרְקוּם כֻּלְּפִי מִזֵּנִי וְנָפְלוּ לַתֵּךְ הָאוֹר וְעָלִיָּהָ קוֹנֵן יִשְׁעֵיהּ הִנְבִּיא ¹⁵ מִתְּשׁוּאוֹת מְלָאָה עֵיר הוֹמִיָּה קְרִיָּה עֲלִיָּהָ חֲלָלִיךְ נֹאמֵר ¹⁶ מִקְרָקֵךְ קִיר וְשׁוּעַ אֶל הָהָר: מִשְׁנַכְנֵם אֲבָ שְׁמוּאֵל בֶּר שִׁילַת מִשְׁמִיָּה דִּרְב כֶּשֶׁם שְׁמִשְׁנַכְנֵם אֲמַר

ז' וירם עצמו דאירר הוא מחשבון הג' ימים, וכתב עד חדש ימים דהיינו כ"ט ימים, וחשוב ז' ימים, הרי החדש ימים, ועדין נשתירי ח' דיון לפי שהוא מלא, וכתב ותסגר מרים שבעת ימים, וזו שלח מרגלים, וכתב וישבו מקץ ארבעים יום, חשוב ב' דיון וכ"ח דתמוז הרי ל"א, וח' דר קציע לט"ב. קרא עלי מועד. שקבעו תמוז של שלשים. וחובה ע"י חייב. לפי שבט"ב היה

1. ידני בחדש הראשון בשנה השנייה באחד לחדש חוקם המשפך; שנות מ' ז' 2. יהי בשנה השנייה בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הקנן מעל משכן העדות; מכבד י' א' 3. ויסעו מדרג י' דרך ששלת ימים ואחון ברת' י' נסע לפניהם דרך ששלת ימים לתור לקדם מנחתה; מכבד י' א' 4. והאספסוף אשר קשרתו תאחז תאחז וישבו ויבכו ב' בני ישראל ויחמורו מ' ויאכלו נשר: מכבד י' א' 5. עד חשד ימים עד אשר יצא מאחפם ויהי לכם לזר: ידני י' מאתסאס א' אשר קרבתם ותבכו לפני לאמר למה זו יצאנו ממדבר: מכבד י' א' 6. ותסגר מרים מחוץ למזנוה בשבעת ימים ודעם אל א' נסע עד האספסוף: מכבד י' ט' 7. שלח לך אנשים ויחזרו א' ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למשדה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם: מכבד י' ב' 8. ותשוב מחוץ הארץ מן ארבעים ימים: מכבד י' ט' 9. סלה לך אבירי אדני ישראל קרא ידני מועד שלש בחודש י' דרך אדני בלחלתה ב' ידודה: ויהי א' א' 10. ותשלח אל העדה ויחזו את סולם ויבכו

כח.

בשלישה פרקים פרק רביעי תענית

דבתיב עד חדש ימים הוא להו ב"ב בסיון. פ' חסונעמערס
ימים של ר"ח אייר עד סופו תמוז ט' ימים תמוז כז'
בסיון כ"ט ועד חדש ימים הוא שלשים ימים אס כן לפי זה תמוז
מעשרים ושנים לחדש השני דזה אייר חדש שלם עד כ"ב דסיון וג' ימים
שנסעו מהר ה' הרי ל"ג דל מינייהו
ז' ימים דצבערים צדש נעלה העלן
ואיחר להו שני ימים פשו כ"ה דל
יוזא מן שלשה שהאחד מן ה' ימים
היה צכלל החדש (ה) שאיר חסר
פשו להו כ"ב (ז) :

אמר אביי תמוז דההיא שתא
מלויי מליוה. ועסו אותו
משלשים ימים כדי שיכלו המ' ימים
בתשעה צאצ שלשים יום דתמוז
ואחד דסיון דצ"ט שלח המרגלים
ותשעה צאצ הכי ארבעים ימים
וציוס תשעה צאצ שצו המרגלים
ממור הלכן: **וישב** עליהם את
אונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו
לומר יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו
האויבים וכו'. פי' צאו פסוק יש
ב' פעמים יצמיתם ולא הספיקו לומר
השני עד שצלו וכצטום ואומר כ"י
(א) אע"ג דלחן אותו פסוק כלל בזממור
שיר של מוא"ס שירע להם קך שאמרו
אותו פסוק ויזרוסל' מפרש חילייא
נכט פירוש קליה הוי כמו אלי
כצמולה דהוי לשון קליה כמו שקורין
העולם ריאונ"א צלע"ז:

אמר (אותו היום ערב) תשעה באב היה אמר להם הקב"ה
ל חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות חרב הבית
בחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה
מלך בבל בא נבחראדן רב טבחים עבד מלך בבל
ית ה' וגו' וכתב¹² ובחדש החמישי בעשור לחדש
שנה¹ למלך¹ נבוכדנצר מלך בבל בא נבחראדן רב
בבל בירושלם וגו' ותניא אי אפשר לומר בשבעה
ישור ואי אפשר לומר בעשור שהרי כבר נאמר
בעה נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו שביעי
לחשכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל
אוי לנו כי פנה היום כי יגמו צללי ערב והיינו דאמר
תי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי מפני שרובו
נגזגז אתחלתא דפורענותא עדיפא ובשניה מגלן דתניא
באי וחובה ליום חייב אמרו¹³ כשחרב בית המקדש
ערב תשעה באב היה ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית
וייריב היתה והלויים היו אומרי¹⁴ שירה ועומדין על דוכנם
¹⁵ וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו
וכן בשניה נלכדה ביתר גמרא¹⁶ נחרשה העיר תניא
על רבן גמליאל להריגה בא אדון אחד ועמד בבית
נקש שמע רבן גמליאל אול טשא מינייהו אול לגביה
א"ל הן א"ל אשתבע לי אשתבע ליה סליק לאיגרא
הו מבטלי לגזרתייהו יצתה בת קול ואמרה אדון
בראשונה נתקבצו כיתות כיתות של פרחי כהונה
יו רבוננו של עולם הואיל ולא זכינו להיות גזברין
לה ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתן מהם והם קפצו
ואיגרא חזיון מה לך איפוא כי עליית כולך לגגות
לא חללי חרב ולא מתי מלחמה אף בהקב"ה
ממעמטין בשמחה כו': אמר רב יהודה בריה דרב
ממעמטין בשמחה כך משנכנסם אדר מרבין בשמחה
אמר

ומוצאי שבת ומוצאי שביעית היתה ומשמרת יהויריב היתה כו'. נלכדה ביתר ונחרשנה] העי

ובדאמת דבערב ט"ב חזור, א"כ לא הו' בדרך אלא מ' נבי חדא, וקרא אמר ארבעים. תמוז
 ח' חייב, ששרף בו בראשונה. משה'ס. משמע נחרש. בעל החוטם. כלומר, [גדול שבכולן] ו[הע]

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

בו א טוש"ע א"ח סימן
תקנח:

הגהות מהר"י

לנדא
[א] גמ' כשחרב צהמ"ק
בראשונה אותו היום תשעה
צאצ היה כל"ל:

מוסף רע"י

[illegible]

רבינו חננאל

[illegible]

ויהי. ואיכא ל' דתמוז, נמצא שבהם [וה]חשוב שבהם.

תִּשַׁע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
וְאֵת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל
זֶרֶם לְחֹדֶשׁ הָיָא שְׁנַת תִּשַׁע
עָמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ בְּבֶל
פָּנָה הַיּוֹם כִּי יָנְטוּ צִלְלֵי
תְּהוֹלִים צַד כֵּג 15. מִשָּׂא
לְלֵיךְ לֹא חֲלָלִי חֶרֶב וְלֹא
וֹת בְּגִיָּא חֲזִיּוֹן מִקְרָקֶר קֶר